

תעלומת הישראלית שנהרגה בארגנטינה בנסיונות מסתוריות

את משפחת בעלה הקודם, ודוד — אחי אמה.

פגישה בפראנקפורט?

מכתב, איפוא, כי נורית לא נמנתה על מנגנון משרד הבטחון; כי באמת נסעה לארגנטינה כדי לבקר את משפחתה הענפה; כי לא עברה בגיהנום מחנות הריכוז ולכן לא יכלה להישבע נקם על מה שעשה לה שם ד"ר מנגלה. אמש רק לק" בוע, על פי הנחות אלה, כי נהרגה בתאונת הרים, ללא כל קשר עם מנגלה.

אלא שאפשר גם לטעון אחרת. היא אומנם לא ישבה במחנות ריכוז, אולם היא נולדה בפראנקפורט — עירו של מנגלה. היא היתה בת 49 — כלומר בשנתיים בדיוק צעירה ממנגלה. האם לא נפגשו השניים, כימים שיהודים וגרמנים חיו זה לצד זה, בפראנקפורט?

משפחתה חיה אומנם בארגנטינה, והיא באמת נסעה לבקרה. אבל האם עובדה זו לא יכלה לשמש אליבי טוב, הסחאה ל" מסרות נסתרות לנסיעתה?

והעיקר: נסיבות מותה התאור המלא היחיד שהגיע ארצה, כלול במכתב שנשלח על-ידי חברתה הטובה של נורית בארגנטינה, אל משפחת בעלה הקודם בתל-אביב. כתבה החברה: נורית יצאה לטיול בהרים, בחברת קבוצה שלמה של ישראלים. על ישראלים אלה לא נאמר דבר בסיפורים שהופיעו בעיתונים.

במחנה של מספסינגהיים בארילוקה, הת"ל ב"ש" עליה מטיל גרמני השניים יצאו ל" טיול וכעבור שעות אחדות חזר הגרמני והודיע כי נורית נהרגה בתאונה. שלושה ימים חיפשו עד שמצאו את גופתה, עמוק באחד הערוצים. הגרמני שהיה איתה בעת מותה — נעלם.

נשאלו השאלות: מי היו הישראלים ש" בחברתם יצאה נורית להרים? מי היה הגרמני שחשפו עליה לצאת עימו לבד? האם היה נאצי שיליה כי נורית וחבריה מתחילים אחרי מנגלה ומרעיו — והוטל עליו ל" חסלה?

מכריה של נורית בישראל הגדירו את כל ההשערות הללו כ"פאנטסיות". אולם בכל הקשור לעניינים אלה, אין דבר סגור סתמי מדי. הכל יתכן.

מוות בחגים

היה חידתה של נורית אלדוס כי אשר תהיה, דבר אחד ברור: יוזף מנ" גלה, שעקבותיו נתגלו בבירור בארגנטינה לפני כשנה, נמלט שוב.

מדוע, בעצם, ניתנה חשיבות כזו למנגלה ודוקא?

אומנם לא היה הרוצח הנאצי הגדול ביותר שנימלט. אולם את מלאכת ההשגדה ביצע בתקופה ובתנאים שהערימו נגדו עדר יות רבות של אנשים חיים. כי ד"ר יוזף מנגלה היה הרופא האחראי למחנה ההשמדה אושוויץ, מתחילת מאי 1943 ועד כיבוש המחנה, באפריל 1945. קדמו לו מרצחים אחרים בתפקיד זה, ששפיעהם מחרידים לא פחות. אולם דוקא מפני שהוא היה האח"ר, ושמתחת ידיו עוד נשארו יהודים רבים בחיים — על סף הכליה, אותה לא הצליח להגשים עד תום — השתמרה רשר מת פשעיו.

תפקידו העיקרי של מנגלה היה ה"סלק" ציה". כלומר: מיון אסירי המחנה לשני סוגים. סוג אחד היה מורכב מן הגברים והגשים שהיו מסוגלים עדיין לעבוד בשביל מכונת המלחמה של הרייך — עבודה מפ" רכת, שסופה מחת בתא"הגאויים, כשלדים נטולי-כוח. הסוג השני: הזקנים, הילדים, האמהות. כל אלה נשלחו ישר לתאי ה"גאויים". לפי אומדן כללי, שלושה יהודים מתוך כל ארבעה, שהגיעו למחנה — נשל" חו במישרין לתא המחת.

עדייראיה שנשארו בחיים מתארים אותו בפעולה: צעיר (היה אז בשנות השלושים הראשונות שלו) וגאה, בעל שפם גזוז ב" קפדנות, היה ניצב בתחנת הרכבת או ברחבה הראשית של המחנה, לברש מדי 0.50, כשמקל בידו. בתנועות מקלו היה מסמן לאיזה משני התורים יש לצרף כל אדם ואדם: מי לעבודה, מי לתאי הגאויים. קרתדם וטיפוק סאריסטי השתקפו בפניו של מנגלה בשעת מילוי תפקידו, בקיץ 1944, כבורח האנשים אל תאי הגאוי במחנה ובטראנספורטים שהגיעו לבירקנאו. בפניהם של רופאי 0.50, אתריהם אפשר היה לראות

בעקבות מינגלה

כמולדת חדשה, ורק נורית מכל המשפחה החליטה לעלות לארץ-ישראל.

בארץ הצטרפה לקיבוץ, התחנתה ברבות השנים עם אחד מחברי אותו משק. אך הנשואים לא עלו יפה, ונורית עזבה את בעלה ואת הקיבוץ, עברה לגור בתל-אביב. היא ניצלה את מיקצוע הגננות שרכשה בקיבוץ, עברה בג'ילדים בתל-אביב. עד היום זוכרים אותה הורים וילדים רבים כ"נורית הגננת".

אלה שהכירוה, לא קל לשכוח את נורית. היא היתה יפה במידה בלתי-רגילה: כלוגי דית-בהירה, בעלת פנים מחוטבות היטב, עיניים כחולות וקומה בינונית.

נורית נישאה שנית, לצעיר תל-אביבי ממוצא גרמני — אך גם הפעם ניכשלו נשואיה. היא התגרשה שנית, גם הפעם מבלי שתלד ילדים. סיפר השבוע אחד מקרובי בעלה השני: "היא היתה אשה כל כך יופי" לאה, שכאשר התגרשה, רגזנו על בעלה והמשכנו לקיים יחסים הדוקים איתה — שזיתה זרה לכאורה — ולא איתו, שהיה בן המשפחה".

חתמת הסכ"השילומים עם גרמניה שינ" תה את חייה של נורית. הביקוש הרב ל" יודעי-גרמנית פתח בפניה פתח מעניין יותר מן הגננות, והיא ניכנסה לעבוד בחברה פרטית לסידור פיצויים אישיים מגרמניה. משם אל מנגנון משרד-החוץ, כפקידה ב" משלחת הקניות בקלן, היתה הדרך קצרה. הופעתה הגאה, אישיותה, הרקע התרבותי שלה, ידעת השפות הרבות עשו ממנה פקידה אידיאלית של שרות התוך.

כאשר יצאה לבון, לפני כשנתיים, נשאה עימה דרכון-שירות. מאחוריה השאירה רק

בהרי בארילוקה, לשם יצאה לכאורה לטייל, אך למעשה: לגלות את מנגלה. מיהי יהודית אלדוס זו? ומה האמת ב" סיפור של ראוטן?

תשובה חלקית ניתנה על-ידי שגרירות ישראל בבוואנוס-אייירס, יומיים לאחר פיר" סוו הסיפור. קבעה השגרירות: המדובר באזרחית ישראלית בשם נורית אלדוס, ולא יהודית אלדוס. היא לא נמנתה על הסגל הדיפלומאטי של שגרירות ישראל בגר" מניה, מפני שאין לישראל שגרירות בגר" מניה. לעומת זאת, גמסר, עברה כפקידה במשלחת הקניות בבון, הגיעה לארגנטינה כדי לבקר את משפחתה. בינה לבין שרותי הבטחון הישראלים — אין כל קשר.

נורית הגננת

כאורה, אפשר היה לצפות כי בואת יסתיימו כל הניחושים הפאנטסטיים סביב הסוכנת היפה. אולם הרויפה אחרי מנגלה נראתה כמטרה כליכך מובנת מאליה ל" נוקמים יהודיים, שהדמיון הציבורי לא רצה להרפות במהירות כזאת מן התאוריה של לה ראטון אודות מות הסוכנת. על כן, נשאלו השאלות: מיהי נורית אלדוס? מה קשריה עם הפרשע המבוקש? האם רדפה או לא רדפה אחריו מטעם הש.ב.?

על שתי השאלות הראשונות קל יחסית להשיב. נורית נולדה בגרמניה לפני 49 שנים, למשפחה יהודית אמידה. אביה נפ" טר בהיותה עדיין עלמה צעירה. שנתיים אחרי עלות היטלר לשלטון, עזבו כל יתר בני המשפחה — אמה, אחיה ושש אחיר תיה — את גרמניה. הם בחרו בארגנטינה

אלדוס *

השם יוזף מנגלה התנוסס השבוע מ" העל דפי עיתונים מסביב לכדור הארץ. הדברים שנכתבו עליו דמו יותר לתסריט בלשי זול, מאשר לידיעות עיתונאיות מבר" ססות, פרי-עטם של כתבים רציניים. טיל" גרף, למשל, גיפרי תרסבי, כתב דיילי אכס" פרס הלונדוני, מארגנטינה:

באחד מבתי-המלון של עיר-הרחצה היפה מאר-דל-פלאטה, שעל שפתימה מטוטטות נערות למכנסיים שחורים ובסנדלים מוד" הביט, מתגוררים שמונה צעירים שתקנים. הם טוענים כי באו לבלות חופשה. אולם כל אימת שהם יוצאים את המלון — הם חמושים בנשק. קבוצת התיירים השתקנים מתוארת כקבוצת קומאנו ישראלית, המא" מינה כי הרופא הרוצח, יוזף מנגלה, נמצא ב"באר-דל-פלאטה או בסביבותיה.

בסניבה נמצאים גם ששה רוטים, הנשי" אים עימם רובי-צייד. אולם לא לשם ציד, כנראה... קצין בולשת ארגנטיני סיפר לי, כי מצא פעם את "התיירים" הרוטים באחד היערות הסמוכים, כשדוביהם בידיהם. הם טענו כי יצאו לצוד. "אבל טיור", אמר לי קצין הבולשת, "הרי אין אדם יוצא לציד בחליפה מהודרת ובכובע אלגנטי המשוך עד לאף".

כתב אחד, לא פחות מהימן, ידע לספר כי בראש קבוצת התיירים המסתוריים מישראל עומד אדם בשם דויד. שם זה, הוא משוכנע, אינו שמו האמיתי, כי אם כינוי מתחרתי — אותו כינוי שנשא בשעתו ראש קבוצת הלוכדים של אדולף אייכמן.

משטרת ארגנטינה, מצידה, הוסיפה אף היא למבול הידיעות. היא גילתה כי מלבד הישראלים הבלתי-יקראים והרוטים המשו" ניב, מתחזקים אחרי מנגלה גם שליחי ממ" שלת מערב-גרמניה. כי הגרמנים אינם רוצים בהישנות פרשת תפיסתו של אייכמן, ביקשו מהארגנטינים, עוד לפני כשנה, כי יסגירו לידיהם את מנגלה המבוקש.

משטרת ארגנטינה עצמה, שנעלבה קשות מחטיפת אייכמן, נשבעה כי אם ימצא מישהו את מנגלה בתחום ארצה — יהיו אלה בלשים ארגנטיניים.

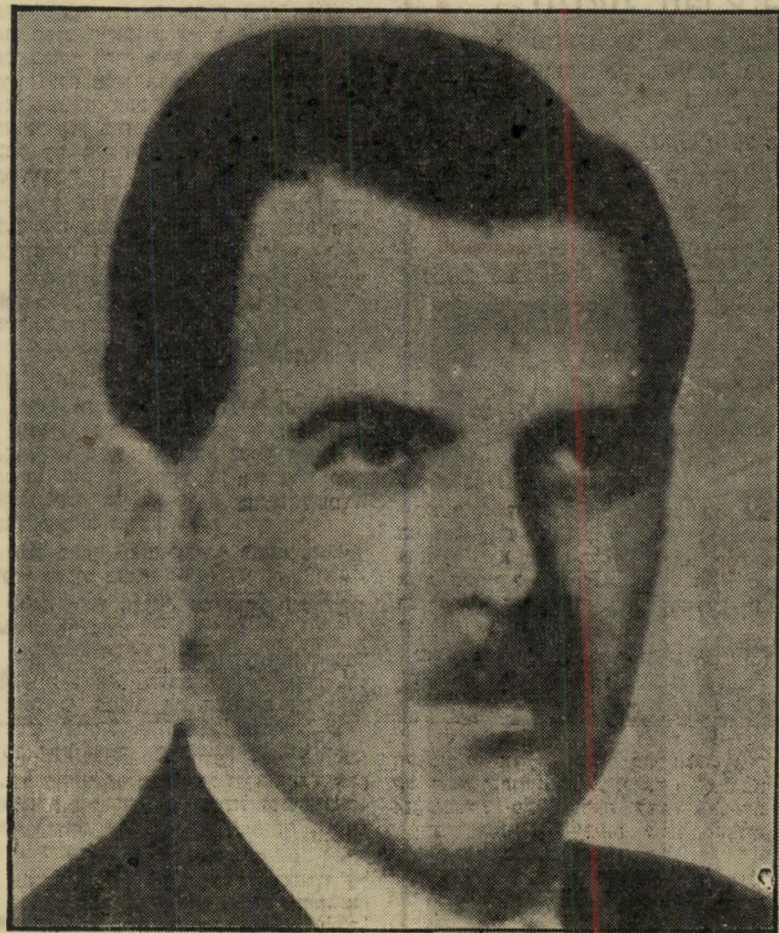
מות הסוכנת

התרחשויות המזרחות במאר-דל- פלאטה, היו רק חלק מן הידיעות על מנגלה. קדמה להן ידיעה מפוצצת עוד יותר, שהופיעה לראשונה בצהרון להראטון של בוואנוס איירס.

בהודיע על חטיפת אייכמן, בשעתו, היה צהרון זה אחד העיתונים המעודכנים ביותר בעולם, ידע לגלות את פרטי המיבצע ב" דייקנות יסודית. עתה הודיע, באותיות שמי" נות, כי סוכנת ישראלית יפהפיה, שרדפה אחרי מנגלה בשליחות הש.ב. הישראלית, נר" צחה בהרי ארגנטינה על-ידי מתחרת נא" צית — משתקרבה יתר-על-המיה אל מח" בואו של מנגלה. שם הסוכנת היפה, לדברי העיתון: יהודית אלדוס.

קבע העיתון הארגנטיני: היא היתה חברת הנציבות הדיפלומאטית הישראלית בגרמניה, נשלחה לארגנטינה כאשר נודע כי מנגלה מתחבא שם. היא הכירה את מנגלה מתקופת היותה במחנה ריכוז בגרמניה, ומאו נש" בעה לנקום בן. גחיתה נמצאה בערוץ עמוק

* תמונת הפאפורט שלה, שפורסמה ב" צהרון ידיעות אחרונות.

מנגלה